

≡ Eesti
≡ Kontsert

Rhapsody in Blue

Sten Heinoja klaver • Rasmus Andreas Raide klaver
Tanel-Eiko Novikov löökpillid • Karl Johann Lattikas löökpillid

admirals

**Eesti Kontserdi
hooaja peatoetaja**

**Ole oma
finantsmaailma
dirigent!**

admirals.com

T 13. VEEBRUAR 2024 19.00 Jõhvi kontserdimaja
K 14. VEEBRUAR 2024 19.00 Pärnu kontserdimaja
N 15. VEEBRUAR 2024 19.00 Estonia kontserdisaal
R 16. VEEBRUAR 2024 19.00 Vanemuise kontserdimaja

Rhapsody in Blue

Sten Heinoja klaver

Rasmus Andreas Raide klaver

Tanel-Eiko Novikov löökpillid

Karl Johann Lattikas löökpillid

Steve Reich (*1936)

Kvartett (2013)

- *Fast*

- *Slow*

- *Fast*

George Gershwin (1898–1937) / kahele klaverile ja löökpillidele seadnud

Tanel-Eiko Novikov

„Rhapsody in Blue“ (1924/2024, seade esiettekanne)

VAHEAEG

Béla Bartók (1881–1945)

Sonaat kahele klaverile ja löökpillidele Sz. 110, BB 11 (1937)

- *Assai lento – Allegro molto*

- *Lento ma non troppo*

- *Allegro non troppo*

Witold Lutosławski (1913–1994) / kahele klaverile ja löökpillidele seadnud

Marta Ptaszyńska

Variatsioonid Paganini teemale (1941/1994)

Unikaalne koosseis esitab kaasahaaraval ja mitmekülgisel kontserdil nii originaalloomingut kui ka 20.–21. sajandi heliloojate teoste seadeid, tuues lavale löökpillide ja klaverikunsti ühised helimaastikud. Öhtu pakub nii energiat, rütmivärve ja virtuoossust kui ka meditatiivset rännakut kõlalainetel.

Steve Reichi on nimetatud 20. sajandi originaalseimaks muusikaliseks mõtlejaks. Ta oli 1960. aastatel Ameerikas tekkinud muusikalise minimalismi tähtsamaid teerajajaid, luues teoseid, milles diatooniline, kindla rütmipulsiga muusika tugineb motiivi- või fraasikordustele. Reich on oma mitmepalgelises loomingu suutnud ületada kultuurilised piirid, kaasates sellesse mõjutusi kogu maailmast ning minevikust ja olevikust. Briti päevaleht *The Guardian* on kirjeldanud teda kui „üht käputäie elavate heliloojate seas, kes võib õigustatult väita, et on muutnud muusikaajaloo suunda“. Autori hüpnootilise mõjuga loomingu on ligi tõmmanud ka inimesi, kes tavaliselt tänapäeva süvamuusika vastu huvi ei tunne.

Kui kvartetist räägitakse kontsertmuusika kontekstis, mõeldakse üldiselt keelpillikvartetti. Steve Reichi **kvarteti** (2013) puhul on aga tegemist teosega kahele vibrafonile ja klaverile. Autor on oma loo kohta öelnud:

„See on üks keerukamaid palu, mille olen komponerinud. Sageli muutuvad võtmemärgid, järjepidevuse katkestavad pausid või uue materjali sisseastumine. Kuigi partiid pole ülemäära komplekssed, nõuab see ansamblilt kõrget virtuoossuse taset.

Teose vorm on muusikajaloost tuttav: kiire – aeglane – kiire, mängituna *attacca*. Aeglane osa tutvustab harmooniaid, mida minu muusikas tavaliselt ei leidu.

Teos on pühendatud löökpillimängijale Colin Currie'le [...], tema rajatud on ka Colin Currie Group, kes mängib mistahes ansamblimuusikat, millesse ta usub. Kvarteti tellisid ühiselt Southbank Centre, Carnegie Hall, Juilliardi Kool, Cité de la musique ja Kölni Filharmoonia/KölnMusik. Pala kestab umbes 17 minutit.“

Teos kõlas esiettekandes 12. oktoobril 2014 Londonis, esitajaks Colin Currie Group.

George Gershwin on kirjutanud end muusikaajalukku geniaalse laulumeistri ja ameerika esimese rahvusliku ooperi loojana. Alustanud teismelisena tööd pianisti-muusikapropageerijana Tin Pan Alleyl, kus asusid kõik New Yorgi tähtsamad muusikakirjastused ja noodikauplused, õppis ta tundma, milles peitub eduka lööklaulu saladus, ning 1920. aastateks oli temast saanud Broadway nimekas muusikalihelilooja. Samal kümnendil sündisid ka tema

igihaljad orkestriteosed: „Rhapsody in Blue“ (1924), klaverikontsert F-duur (1925) ja sümfoonia pilt „Ameeriklane Pariisis“ (1928), milles autor on oskuslikult kokku sulatanud klassikalise muusika vormid ja tehnikad ning džässist pärit stiililemendid.

1924. aastal tellis legendaarne orkestrijuhut Paul Whiteman Gershwinilt kontserdi oma džässorkestri jaoks. Helilooja polnud esialgu džässistiilis suurvormi kirjutamise ideest kuigi vaimustatud, seda nii ajapuuduse kui ka kunstiliste kaalutluste tõttu: „Jään parem oma laulude juurde!“ arvas ta. Võimalik, et Whiteman pidas Gershwini keeldumist pelgalt tagasihoidlikkuseks – igal juhul oli helilooja üllatus suur, kui ta luges New Yorgi ajalehest *Herald Tribune* (03.01.1924), et Gershwin töötavat parajasti džässkontserdi kallal, mille esiettekande on 12. veebruaril 1924. aastal Aeolian Hallis suurel Whitemani kontserdil. Sedapuhku võttis helilooja väljakutse vastu, kuigi seoses lühikese tähtajaga ei kirjutanud ta täismöödulist kontserti, vaid lühema rapsoodiavormis teose sooloklaverile ja Whitemani orkestrile. Oopus, mis sai tema venna Ira Gershwini soovitusel pealkirja „**Rhapsody in Blue**“, valmis vaid kolme nädalaga – helilooja sõnul kangastus see talle tervikuna rongisõidul Bostonisse, olles otsekui muusikaline kaleidoskoop Ameerikast. Teose triumfaalne esiettekande leidis aset 1924. aasta veebruaris New Yorgi Aeolian Hallis,

kus klaveril soleeris autor, pälvides kuulsuse kui „mees, kes tõi džäss kontserdisaali“.

„Rhapsody in Blue“ kõlab tänasel öhtul **Tanel-Eiko Novikovi seades kahele klaverile ja löökpillidele**, mis on loodud just selle projekti jaoks.

Ungari helilooja, pianisti ja muusikafolkloristi **Béla Bartóki** loomingu kajastub ilmekalt Euroopa 20. sajandi esimese poole muusika arenemiskulg – järkjärguline loobumine romantilistest traditsioonidest ja uuendused muusikalistes väljendusvahendites. Bartóki stiili, aga ka üldise loomingu filosoofia kujunemist mõjutas sügavalt tema kiindumus rahvamuusika vastu. Just rahvamuusika kogumisreisidel avastatud ungari ja naaberrahvaste vanem folkloor oma meetriliste ja laadiliste iseärasustega andis heliloojale inspiratsiooni helikeele moderniseerimiseks.

Tema ligi paarisaja helitöö hulgas on kõige arvukamalt esindatud klaveriteosed, mida pianisti- ja komponistidiplomiga Budapesti Muusikaakadeemia lõpetanud Bartók ise suurepäraselt esitada suutis, ent ta on ka orkestri-, lava- ja kammermuusika ning vokaalteoste autor.

Sonaat kahele klaverile ja löökpillidele (1937) valmis tellimustööna ISCMi Šveitsi osakonna 10. sünnipäevaks. See unikaalsele koosseisule loodud sonaat nõuab nelja virtuosset

muusikut, nõuded on sedavõrd kõrged, et ühel varasel ettekandel esitasid teost koguni kuus löökpillimängijat. Helilooja on sonaadi kohta kirjutanud: „Kaks löökpillipartiid on täiesti võrdsed klaveripartiidega. Löökpillide tämbritel on täita mitu rolli: mõnikord nad vaid jumestavad klaveri kõla, teinekord aitavad esile tuua olulist; mõnikord on nad vastandatud klaveripartiile ning sageli mängivad timpanid ja ksülofon koguni väikeseid soolosisid.“

Esiettekanne toimus 16. jaanuaril 1938 Baselis; Bartók ja ta abikaasa Ditta Pásztory esitasid klaveripartiisid; löökpille mängisid Friz Schiesser ja Philipp Rühlig. Pärast kontserti tähendas autor: „Kogu asi kõlas üsna ebaharilikult, kuid Baseli rahvale see igatahes meeldis ja teosel oli suur menu.“

Witold Lutostawski puhul tavatsetakse rõhutada tema poola päritolu, ometi on tegu maailma mastaabis heliloojaga, kes asetub kõrvuti selliste 20. sajandi suurkujudega, nagu Arnold Schönberg, Alban Berg, Pierre Boulez ja John Cage. Rahvusvahelise tunnustuse osaliseks sai ta 1950. aastatel, mil tema „Leinamuusika“ keelpilliorkestri (pühendusega Béla Bartóki mälestusele) pälvis võidu 1. UNESCO rahvusvahelisel heliloojate rostrumil. 1960. aastatel debüteeris Lutostawski ka dirigendina, juhatades maailma nimekaid orkestreid kuni kõrge vanuseni. Kaalukama osa tema

loomingust moodustavad orkestriteosed, ent ta on kirjutanud ka vokaal- ja kammeroopuseid. Tema muusikas kohtuvad atonaalsus, aleatoorika ja mitmed teised 20. sajandi tähtsamad kompositsioonitehnikad.

Kahele klaverile mõeldud virtuoospala „**Variatsioonid Paganini teemale**“ (1941) lõi Lutostawski teise maailmasõja päevil, mil ta teenis elatist pianistina tantsumuusikat mängivas ansamblis ning esines Varssavi kohvikutes klaveriduos oma sõbra Andrzej Panufnikuga. Selle duo tarbeks tegi Lutostawski mitmeid seadeid Bachist kuni Ravelini. Teos koosneb seitsmest variatsioonist Paganini kuulsale teemale, mida too varieeris ka ise oma kapriis nr 24 sooloviilule. Lutostawski käes saab see teema uue harmoonilise kuue ning ta on põiminud teosesse tänav- ja džässmuusika elemente. Teose loomisaeg oli ühtlasi pöördepunkt helilooja loomingustiilis, mis oli sel ajal mõjutatud valdavalt Stravinskist ja Bartókist. „Variatsioonid Paganini teemale“ kõlavad sel kontserdil **seades kahele klaverile ja löökpillidele** (1994), mille on teinud Lutostawski kaasmaalane, 1943. aastal Varssavis sündinud helilooja, löökpillimängija ja kompositsiooniprofessor **Marta Ptaszyńska**.

Evelin Kõrvits

Sten Heinoja
Foto: Kaupo Kikkas

Sten Heinoja on üks Eesti säravamaid muusikuid, rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud pianist, kes esineb regulaarselt kammer- ja sooloartistina kõikjal maailmas. Viimaste aastate jooksul on ta üles astunud Indias, Hiinas, USA-s, Iisraelis, Venemaal, Jaapanis ja paljudes Euroopa riikides. Heinoja interpretatsiooni iseloomustab emotsionaalne intelligentsus, tervikuhaare ja sügav muusika arenguvõimaluste tunnetus. Tema mäng on läbimõeldud ja õhinast pakatav. Just siiras õhin muusikast on see, mis lummab ning kutsub kuulama.

Heinoja esineb pidevalt nii soolo- kui ka kammermuusikuna erinevate koosseisude ja lavapartneritega ning ta iga-aastane repertuaar on väga mitmekülgne. Tema muusikalisele

lähenedamisele on omane delikaatse kõla taotlus. Oluline koht tema repertuaaris on Viini klassikutele ning 20. sajandi soolo- ja kammermuusikal. Muuhulgas on ta enda soolokavades esitanud Mozarti, Beethoveni ja Skrjabinini klaveriloomingut. Kammermuusikuna on ta ette kandnud erinevate ajastute heliloojate teoseid, nende seas 20. sajandi prantsuse kammermuusikat (Poulenc, Debussy jt). Viimastel aastatel on ta olulisimaks lavakaaslaseks tõelist Marcel Johannes Kits. Heinoja kuulub ka viiuldaja Triin Ruubeli ja tõelist Theodor Singiga klaveritriosse Hämarik, kellega esitatakse teoseid klassikalisest klaveritrio repertuaarist tänapäeva muusikani.

Lisaks musitseerib Heinoja tihti orkestrite ees, kellest olulisimad on ERSO, Kymi Sinfonieta, Tallinna Kammerorkester, Tel Avivi ooperiorkester, Järvi Akadeemia noorteorkester, Eesti Sinfonieta, Florida Lakesi Sümfooniaorkester ja Jeruusalemma Sümfooniaorkester. Ta on mänginud selliste dirigentide käe all nagu Olari Elts, Aldert Vermuelen, Andres Mustonen, Alexei Izmirlijev, Eimear Noon, James Feddeck, Arvo Volmer ja Tõnu Kaljuste.

Sten Heinoja on olnud edukas mitmetel kodu- ja välismaistel konkurssidel. 2014. aastal võitis ta VIII Eesti pianistide konkursi (lisaks omistati talle viis eripreemiat). 2016. aastal pärjati ta saate „Klassikatähed“ võitjaks, kus ta pälvis rohkelt televaatajate tähelepanu

vahetu musitseerimisrõõmu ja kõrge kõlakultuuriga. 2018. aastal sai ta esikoha Londonis toimunud Kendall Taylori nimelisel Beethoveni-konkursil. Samal aastal valiti Heinoja osalema mainekale konkursile Honens 2018 New Yorgis, kus ta jõudis veerandfinaali. Edu on saatnud teda ka kammermuusika konkurssidel: 2020. aastal omistati tema duole koos Roberto Ruisiga mainekas Swiss Ambassador Award.

Heinoja tundis klaverimängu vastu huvi juba varajases lapsepõlves. Näinud emaga poevitriini taga klaverit, oli vaid kolmeaastane Sten kindel, et ta soovib seda pilli mängida. Nii alustas ta klaveriõpinguid juba 4-aastaselt Tallinna Muusikakeskkoolis Maie Klesmenti juhendamisel. Tema haridustee jätkus samas koolis Marju Rootsi klaveriklassis, teismelisena hakkas teda kaasjuhendama EMTA professor Ivari Ilja, kelle klassis omandas Heinoja 2015. aastal bakalaureusekraadi *cum laude*. Õpingud jätkusid Londoni Kuningliku Muusikakolledži magistriõppes (juhendajad professor Vanessa Latache ja Sofia Guljak), mille läbimiseks omistati talle täisstipendium. 2017. aastal omandas ta magistrikraadi ja 2018. aastal artistidiplomi, mõlemad *cum laude*. 2021. aastast õpib Heinoja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia doktorantuuris, uurides Mart Saare modernistliku klaveriloomingu põhjal kõlaloomise võimalusi klaveril.

Rasmus Andreas Raide
Foto: Nuttha Kuankajorn

Rasmus Andreas Raide on silmapaistev eesti pianist, kes annab regulaarselt kontserte nii solisti kui ka kammermuusikuna. Ta alustas muusikaõpinguid Ell Saviaugu ja Martti Raide juures Tallinna Muusikakeskkoolis, mille lõpetas 2014. aastal kuldmedaliga. Sellele järgnesid õpingud Karlsruhe Muusikakõrgkoolis professor Kalle Randalu klaveriklassis, kus ta aastal 2021 omandas magistrikraadi *summa cum laude*. Ta on täiendanud end ka Menahem Pressleri, prof Alfredo Perli, prof Natalia Trulli ja François Killiani meistrikursustel.

Rasmus Andreas Raide on soleerinud Läti Riikliku Sümfooniaorkestri, Tallinna Kammerorkestri, Jyväskylä

Sümfooniaorkestri ja Narva Sümfooniaorkestri ees ning esinenud muuhulgas Berliini kontserdimajas ja Pärnu muusikafestivalil.

Alates 2003. aastast mängib ta ansambelis Trio '95 Robert Traksmanni ja Marcel Johannes Kitsega. 2012. aastal pälvis trio I preemia Leedus rahvusvahelisel kammeransamblite konkursil Pavarasio Sonata, 2020. aastal võideti esikoht Ilmari Hännikäineni nimelisel rahvusvahelisel kammeransamblite konkursil ning 2021. aastal esikoht ja kolm eripreemiat rahvusvahelisel klaverikammermuusika konkursil Tallinn 2021. Lisaks Eestile on esinetud Šveitsis, Saksamaal, Bulgaarias, Soomes ja Leedus. Trio '95 on Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia laureaat (2020).

Tanel-Eiko Novikov on kiirelt tõusmas oma põlvkonna üheks silmapaistvaimaks löökpillistiks. Eestis jõudis ta laiema tuntuseni pärast ERRi ja Eesti Kontserdi telekonkursi „Klassikatähed 2018“ võitu ning Eesti esindamist Klassika-Eurovisioonil Šotimaal, ning on nüüd loomas rahvusvahelist solisti- ja kammermuusiku karjääri. Tema mängustiili kirjeldab nii ülim tundlikkus ja lüürilisus kui ka tehniline virtuoossus, mis nihutab pillimängu seniseid piire.

Tanel-Eiko Novikov
Foto: Krööt Tarkmeel

Tanel esineb aktiivselt Eestis ja Põhjamaades ning on solistina korduvalt üles astunud saalides üle Euroopa ja kaugemal, muuhulgas Peterburi Maria teatri kontserdisaali ja Jeruusalemma teatri Henry Crown Halli lavadel. Ta on mänginud ERSO, Tallinna Kammerorkestri, Jeruusalemma Sümfooniaorkestri, kammerorkestri Tel Avivi Solistid, Helsingi Politseiorkestri jpt koosseisude ees.

Viimastel aastatel on ta pälvinud tunnustust konkurssidelt üle maailma: finaali jõudmine maailma ühel mainekaimal marimbistide konkursil (7th World Marimba Competition) Stuttgardis, esikoht 19. Itaalia löökpillikonkursil ja 2. koht Lõuna-California marimbakonkursil,

samuti on talle omistatud Skandinaavia Yamaha stipendium (2023) ja PAS (Percussive Arts Society) Armand Zildjani stipendium.

Kammermuusikuna on Tanel moodustanud löökpilliduo Rosin-Novikov ning kaasatanud ansambli Estonian Percussion Group, mis valiti Eesti Kultuurkapitali residentuuriprogrammi aastateks 2023–2025. 2023. aastal oli ta ansambli World Percussion Group kaaskontsertmeister (*co-principal*) nende turneel Suurbritannias, Hispaanias ja Portugalis.

Tanel-Eiko Novikov alustas õpinguid Tallinna Muusikakeskkoolis, asudes 2008. aastal õppima Kristjan Mäeotsa löökpilliklassi. 2019. aastal jätkusid õpingud Rootsis Sundsgårdeni Rahvaulikoolis maailmas kõrgelt hinnatud löökpillisolisti Johan Bridgeri juures ning praegu õpib ta Taani Kuninglikus Muusikaakadeemias marimbavirtuoosi Anders Kann Elteni käe all. Samuti on ta saanud tunde mitmetelt maailma tipp-löökpillistidelt: Martin Grubinger, Evelyn Glennie, Theodor Milkov, Pius Cheung, Eriko Daimo, Casey Cangelosi jpt.

2023. aastast on Tanel-Eiko Novikov Yamaha artist.

Karl Johann Lattikas
Foto: Erakogu

Karl Johann Lattikas alustas muusikaõpinguid 2000. aastal Nõmme Muusikakoolis Eero Läte klaveriklassis ning jätkas 2005. aastal Tallinna Muusikakeskkoolis Martti Raide juures. Aastal 2007 asus ta lisaerialana õppima löökpille, õpetajateks Kristjan Mäeots, Aleksandra Kremenetski ja Vambola Krigul.

Pärast Tallinna Muusikakeskkooli lõpetamist 2013. aastal sooritas ta edukad sisseastumiseksamid Helsingi Sibeliuse Akadeemiasse. Samal aastal valiti ta esimese eesti muusikuna Euroopa Liidu Noorteorkestri juures tegutsevasse Leverhulme suveakadeemiasse.

2017. aastal lõpetas Lattikas bakalaureusekraadiga löökpillide interpretatsiooni eriala Sibeliuse Akadeemias, kus tema õppejõududeks olid Antti Rislakki, Pasi Suomalainen, Samuli Viitanen, Lassi Erkkilä, Kazutaka Morita ja Timothy Ferchen. 2022. aastal omandas ta samal erialal magistrakraadi Kölni Muusika- ja Tantsukõrgkoolis, juhendajad Patrick Kersken, Johannes Wippermann, Carlos Tarcha ja Peter Haensch.

Karl Johann Lattikas on mänginud mitmete orkestrite koosseisus, sealhulgas ERSO, Eesti Festivaliorkester, Läänemere Filharmoonikud, Helsingi Sinfonietta, Tapiola Sinfonietta, Aacheni Sümfooniaorkester, Kuopio Linnaorkester, Vaasa Linnaorkester, Kokkola Opera Ensemble, Turu Kuninglikud Muusikud, Guiyangi Sümfooniaorkester. Eesti Sinfonietta löökpillimängijana on ta üles astunud mainekatel lavadel, nagu Viini Musikvereini Kuldne saal ja Viini Konzerthausi suur saal.

Solistina on Karl Johann Lattikas esinenud ERSO, Tallinna Kammerorkestri ja Eesti Sinfonietta ees. Soolo- ja kammeresinemistest olulisimad on olnud „Bach ja marimba“ Eesti Kontserdi sarjas „Mängud alateadvusega“, duoõhtu „Kahekõne“ koos tšellist Theodor Singiga ja „Teistmoodi Bach“ festivalil bachFest. Karl Johann Lattikas kuulub Eesti Sinfonietta kolleegiumisse ning on ansambli Estonian Percussion Group üks asutajatest.

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

